

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 5. kesäkuuta 2023
(OR. en)

9636/23
ADD 1

LIMITE

CORLX 522
CFSP/PESC 751
COTER 103
CONOP 41
CONUN 126
COARM 121

ILMOITUS

Asia:	NEUVOSTON PÄÄTÖS unionin tuesta ydinterrorismin torjumisesta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (ICSANT) yleismaailmalliseksi saattamista ja tehokasta täytäntöönpanoa varten – Liite
-------	---

Tuetaan ydinterrorismin torjumisesta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen yleismaailmalliseksi saattamista ja tehokasta täytäntöönpanoa

Tiivistelmä

Taustaa

Vuonna 2005 tehty kansainvälinen yleissopimus ydinterrorismin torjumisesta (ICSANT), jäljempänä 'yleissopimus', on yksi 19 kansainvälisestä terrorismin vastaisesta oikeudellisesta välineestä, jotka ovat välttämättömiä kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden kannalta. Maaliskuussa 2023 yleissopimuksen sopimuspuolia oli 120, mikä tarkoittaa, että yli kolmannes maailmasta jää vielä yleissopimuksen suojan ulkopuolelle. Jotta voidaan hyödyntää yleissopimuksen koko potentiaali ja välttää turvasatamia ja lainsäädännön porsaanreikiä, sopimuksen yleismaailmalliseksi saattaminen on edelleen keskeinen tavoite. Sopimuspuoleksi tuleminen on kuitenkin vasta ensimmäinen välttämätön askel; olennaista on myös tehokas (lainsäädännöllinen ja tekninen) täytäntöönpano.

Yleissopimukseen liittyminen edellyttää tarvittavan kansallisen täytäntöönpanolainsäädännön hyväksymistä sen varmistamiseksi, että kaikki yleissopimuksessa asetetut vaatimukset saatetaan riittävällä tavalla osaksi kansallisia oikeusjärjestelmiä. Näin voidaan kattaa laajasti oikeudellisesti rikokset, joihin liittyy ydinaineita tai muita radioaktiivisia aineita, mukaan lukien terroriteot, sekä mekanismeille tällaisen toiminnan ehkäisemiseksi ja siihen reagoimiseksi.

Ensimmäinen Euroopan unionin ja Yhdistyneiden kansakuntien välinen hanke, jolla *edistetään ydinterrorismin torjumisesta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen yleismaailmalliseksi saattamista ja tehokasta täytäntöönpanoa*, alkoi vuonna 2019 ja päättyi kesäkuussa 2023. Kyseessä on tärkeä monenvälinen turvallisuuskumppanuus, jolla torjutaan jatkuvaa uhkaa siitä, että valtioista riippumattomat toimijat hankkivat tai käyttävät ydinaineita tai muita radioaktiivisia aineita terrorismi- tai muihin rikollisiin tarkoituksiin. Tämä on erityisen tärkeää aikana, jolloin poliittista huomiota kiinnitetään ydinturvakysymyksiin entistä enemmän maailmanlaajuisesti.

Hankkeen perustelut

Yleissopimus on edelleen erittäin tärkeä paitsi maille, joilla on ydinaine- ja ydinvoimaohjelmia, myös kaikille muille maille, koska se kattaa myös muun muassa lääketieteessä, teollisuudessa ja maataloudessa yleisesti käytetyt muut radioaktiiviset aineet. Sen vuoksi on tarpeen jatkaa yleissopimuksen maailmanlaajuisesti saattamisen ja tehokkaan täytäntöönpanon edistämistä ja tukemista osoittamalla, miten hyödyllistä on, että kaikki valtiot liittyvät sopimukseen ja estävät ja kieltävät sellaisen valtioista riippumattomien toimijoiden harjoittaman terrorismin ja muun rikollisen toiminnan, johon liittyy ydinaineita tai muita radioaktiivisia aineita. Niinpä Euroopan unioni ja YK käynnistävät jälleen kumppaneina uuden hankkeen, jolla *tuetaan ydinterrorismin torjumisesta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen yleismaailmalliseksi saattamista ja tehokasta täytäntöönpanoa*.

Hankkeen tavoite

Hankkeen tavoitteena on tukea yleissopimuksen yleismaailmalliseksi saattamista ja tehokasta täytäntöönpanoa ja siten varmistaa, ettei missään ole turvasatamia niille, jotka tekevät tai pyrkivät tekemään terroritekoja tai muita rikoksia, joihin liittyy ydinainetta tai muuta radioaktiivista ainetta.

Hankkeen kesto

1. heinäkuuta 2023 – 30. kesäkuuta 2026 (36 kuukautta)

Hankkeen maantieteellinen soveltamisala

Globaali, alueellinen, kansallinen

Hankkeen toteutustapa

Hankkeen toteuttavat YK:n huumausaine- ja kriminaalipolitiikan toimisto (UNODC) terrorismin torjuntaosasto (TPB) kemiallisiin, biologisiin, säteileviin ja ydinaineisiin (CBRN) liittyvän terrorismin torjuntaohjelman kautta sekä YK:n terrorisminvastainen toimisto (UNOCT) joukkotuhoojia käyttävän terrorismin tai kemiallisen, biologisen, säteily- ja ydinterrorismin estämistä ja niihin reagoimista koskevan YK:n terrorismintorjuntakeskuksen (UNCCT) ohjelman kautta. Toteutus tapahtuu tiiviissä yhteistyössä asiaankuuluvien paikallistoimistojen sekä tarvittaessa kansainvälisten ja kansalaisjärjestöjen kanssa, mukaan lukien EU:n edustustot, EU:n CBRN-osaamiskeskusaloite, Kansainvälinen atomienergiajärjestö (IAEA), YK:n alueidenvälinen rikollisuuden ja oikeuden tutkimuslaitos (UNICRI), YK:n aseriisuntatoimisto (UNODA) ja päätöslauselman 1540 (2004) nojalla perustetun YK:n turvallisuusneuvoston komitean asiantuntijaryhmä.

Hanke jakautuu kahteen osaan, joista toisen toteuttaa UNODC ja toisen UNOCT/UNCCT kumpikin oman toimeksiantonsa ja asiantuntemuksensa pohjalta. Osan tuotoksista ja toimista toteuttaa UNODC, osan UNOCT/UNCCT. Joissakin tapauksissa mukana ovat kummatkin.

Hanke perustuu 10. joulukuuta 2018 annetussa neuvoston päätöksessä (YUTP) 2018/1939 vahvistetun hankkeen aikana toteutettuihin toimiin ja kehitettyihin välineisiin.

Se toteutetaan asiaa koskevien YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien ja YK:n maailmanlaajuisen terrorisminvastaisen strategian mukaisesti. Niissä korostetaan voimakkaasti, että kaikkien terrorisminvastaisten toimien on oltava kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisia. Hankkeeseen sisällytetään nykyiset kansainväliset ihmisoikeusnormit ja -standardit (sellaisina kuin ne sisältyvät sopimuksiin, tapaoikeuteen ja muihin välineisiin).

Hanke toteutetaan sukupuolisensitiivisesti siten, että sukupuolinäkökohdat otetaan huomioon koko hankkeessa. Hankkeella edistetään sukupuolinäkökulmia ja sen menetelmiin sisällytetään sukupuoliulottuvuus. Nais- ja miespuolisten virkahenkilöiden yhtäläiset mahdollisuudet osallistua kaikkiin hanketapahtumiin varmistetaan mahdollisuuksien mukaan korostaen etuja, joita saadaan naispuolisten virkahenkilöiden osallistamisesta kansallisiin instituutioihin. Kaikki työpajoja edeltävistä ja niiden jälkeisistä kyselyistä ja testeistä saatu palaute eritellään sukupuolen mukaan sen varmistamiseksi, että hankkeessa voidaan saada esille naispuolisten virkahenkilöiden näkökulma ja raportoida siitä. Hankeindikaattoreiden avulla kerätään ja raportoidaan sukupuolen mukaan eriteltyjä tietoja.

UNODC ja UNOCT koordinoivat tarpeen mukaan toimiensa täytäntöönpanoa.

Jos toimien toteuttaminen edellyttää ulkopuolista asiantuntemusta, UNODC ja UNOCT pyrkivät käyttämään asiantuntijoita Euroopan unionin jäsenvaltioista.

Hankkeeseen sisältyy yhteistyö kansainvälisen yhteisön ja kansallisten viranomaisten, kuten parlamenttien, oikeusministeriöiden ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa. Näin edistetään yleissopimuksen yleismaailmalliseksi saattamista, tehdään siihen liittymisen merkitys näkyvämmäksi ja kehitetään valmiuksia sen tehokasta täytäntöönpanoa varten.

Hankkeen lopputulokset

Lopputulos 1: Yhä useampi valtio harkitsee prosessia tai käynnistää prosessin yleissopimukseen liittymiseksi taikka liittyy siihen. Tietoisuus ja tietämys yleissopimuksesta lisääntyy kohderyhmien keskuudessa (kansalliset poliitikot ja muut päätöksentekijät, myös parlamenttien jäsenet) ja kansainvälisillä foorumeilla. Synergioita muiden asiaankuuluvien kansainvälisten oikeudellisten välineiden (CPPNM, ACPPNM, YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1540) kanssa hyödynnetään tarpeen mukaan.

Lopputulos 2: Edunsaajamaiden rikosoikeusviranomaisten ja muiden asiaankuuluvien kansallisten sidosryhmien parempi kansallinen lainsäädäntö ja paremmat valmiudet tutkia, asettaa syytteeseen ja antaa ratkaisu asioissa, joissa yleissopimus olisi merkityksellinen.

Lopputulos 3: Tehokkaammat politiikat, käytännöt ja menettelyt, joilla ehkäistään ja havaitaan uhka, että valtioiden ulkopuoliset toimijat, mukaan lukien terroristit, hankkivat, pitävät hallussaan ja/tai käyttävät ydinaineita tai muita radioaktiivisia aineita, ja reagoidaan siihen. Parempi tietämys ja ymmärrys säteily- ja ydinterrorismin ja muun tällaisiin materiaaleihin liittyvän rikollisen toiminnan uhasta.

Lopputulos 4: Tehokkaampi kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö, mukaan lukien tietojenvaihto sopimusvaltioiden sisällä ja niiden välillä, kun suunnitellaan ja hyväksytään tehokkaita ja käytännöllisiä toimenpiteitä yleissopimuksen panemiseksi tuloksellisesti täytäntöön.

Hankkeen tuotokset ja toimet

Lopputuloks 1: Yhä useampi valtio harkitsee prosessia tai käynnistää prosessin yleissopimukseen liittymiseksi taikka liittyy siihen. Tietoisuus ja tietämys yleissopimuksesta lisääntyy kohderyhmien keskuudessa (kansalliset poliitikot ja muut päätöksentekijät, myös parlamenttien jäsenet) ja kansainvälisillä foorumeilla. Synergioita muiden asiaankuuluvien kansainvälisten oikeudellisten välineiden (CPPNM, ACPPNM, YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1540) kanssa hyödynnetään tarpeen mukaan.

Tuotos 1.1: Tuodaan esille yleissopimuksen yleismaailmalliseksi saattamisen ja tehokkaan täytäntöönpanon merkitystä näkyvyyden, vaikuttamisen ja asiaa koskeviin tapahtumiin osallistumisen avulla

Toimi 1.1.1: Hankkeen käynnistäminen ja aiempien toimien tulosten esittely (UNODC/UNOCT)

UNODC ja UNOCT/UNCCT järjestävät hankkeen käynnistystilaisuuden Wienissä ja New Yorkissa ja kutsuvat mukaan jäsenvaltioiden paikallisia pysyviä edustustoja. Toteuttajat pyrkivät ottamaan mukaan keskeisten jäsenvaltioiden – sekä Euroopan unionin että kohdealueiden jäsenvaltioiden – edustajia, jotta voidaan lisätä tämän toisen hankkeen kiinnostavuutta ja vauhdittaa sitä sekä helpottaa toteuttamista kansallisella ja alueellisella tasolla. Nämä tapahtumat tarjoavat myös tilaisuuden jakaa edellisen hankkeen tuloksia ja kokemuksia.

Toimi 1.1.2: Tehdään tunnetuksi tutkimusta syistä, joiden vuoksi YK:n jäsenvaltiot eivät ole liittyneet yleissopimukseen, niiden kohtaamista haasteista sekä välineistä yleissopimuksen tehokasta täytäntöönpanoa varten (UNOCT)

UNOCT/UNCCT järjestää kolme istuntoa, joissa tehdään tunnetuksi ja levitetään *tutkimusta syistä, joiden vuoksi YK:n jäsenvaltiot eivät ole liittyneet yleissopimukseen, niiden kohtaamista haasteista sekä välineistä yleissopimuksen tehokasta täytäntöönpanoa varten*. Tutkimus on tehty osana yleissopimukseen liittyvää hanketta, joka päättyy kesäkuussa 2023. Tutkimus tarjoaa syvällisemmän käsityksen yleissopimukseen liittymättä jättäneiden valtioiden syistä ja haasteista, ja siinä esitetään joukko suosituksia siitä, miten voitaisiin varmistaa yhä useamman valtion liittyminen yleissopimukseen ja yleissopimuksen tehokkaampi täytäntöönpano. UNOCT/UNOCT toteuttaa jatkotoimia erityisesti sellaisten keskeisten jäsenvaltioiden kanssa, jotka voisivat hyötyä tutkimuksen tuloksista ja ohjeista.

Toimi 1.1.3: Näkyvyys, vaikuttaminen ja osallistuminen muiden järjestöjen (UNODC/UNOCT) isännöimiin yleissopimukseen liittyviin tapahtumiin

Toimeksiantojensa mukaisesti UNODC ja UNOCT/UNCCT tarjoavat tarvittaessa asiantuntemusta ja edistävät yleissopimusta ja siihen liittyvää työtä hankkeen puitteissa asiaankuuluvilla kansainvälisillä foorumeilla, kuten tapahtumissa, jotka liittyvät seuraaviin tai joiden järjestämisestä vastaavat seuraavat:

- kansainväliset oikeudelliset kehykset, muun muassa yleissopimus ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista ja sen muutos, YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1540 (2004) ja ydinsulkusopimus,
- kansainväliset järjestöt, muun muassa IAEA, Kansainvälinen rikospoliisijärjestö (Interpol), UNICRI, YK:n aseidenriisun tutkimuslaitos (UNIDIR), UNODA ja YK:n oikeudellinen osasto (OLA),
- kansalaisyhteiskunta, mukaan lukien kansalaisjärjestöt,
- kansainväliset aloitteet, muun muassa EU:n CBRN-osaamiskeskus, joukkotuhoaseiden ja -materiaalien leviämisen estämistä koskeva yleismaailmallinen kumppanuus, Nuclear Threat Initiative ja terrorismintorjunnan koordinoitua koskeva YK:n Global Compact -aloite.

Tuotos 1.2: Edistetään ja lisätään yleissopimukseen liittymistä ja synergioita muiden asiaankuuluvien kansainvälisten oikeudellisten välineiden kanssa

Toimi 1.2.1: Edistetään yleissopimukseen liittymistä maavierailujen avulla (UNODC)

UNODC järjestää kahdeksan (8) maavierailua valtioihin, jotka eivät vielä ole yleissopimuksen sopimuspuolia ja jotka UNODC:n analyysin ja aiemman yhteistyön perusteella hyötyisivät eniten pääkaupungeissa käytävistä henkilökohtaisista neuvotteluista. Tässä se hyödyntää yleismaailmalliseksi saattamista koskevaa mittavaa tiedotustoimintaansa ja laajaa kenttätoimistojen verkostoaan. UNODC tekee maavierailuilla yhteistyötä kansallisten sidosryhmien, tarvittaessa myös parlamentin jäsenten, kanssa.

Toimi 1.2.2: Edistetään yleissopimukseen liittymistä sellaisten jäsenvaltioiden kansallisten parlamenttien kanssa tehtävän yhteistyön avulla, jotka eivät ole yleissopimuksen sopimuspuolia (UNOCT)

UNOCT/UNCCT järjestää kolme (3) kansallista tapahtumaa, joissa vedotaan yhteisesti niiden jäsenvaltioiden parlamentteihin, jotka eivät vielä ole yleissopimuksen sopimuspuolia. Tiedotustilaisuuteen kutsutaan myös muita sidosryhmiä, kuten ulkoasiainministeriö, oikeusministeriö, ydinalan sääntelyviranomaisia ja lainvalvontaviranomaisia. Kansallisissa tapahtumissa keskitytään yleissopimuksen merkitykseen ydinturvan parantamisessa, täydentävyyteen ja synergioihin muiden kansainvälisten oikeudellisten välineiden kanssa, yleissopimukseen liittymisen etuihin ja sen ulkopuolelle jäämiseen liittyvään riskiin, hyviin täytäntöönpanokäytäntöihin sekä sellaisen terrorismin uhkaan, johon liittyy ydin- ja radioaktiivisia aineita. UNOCT/UNCCT tekee yhdessä terrorismin ehkäisemiseen ja torjuntaan liittyvästä parlamentaarista yhteistyöstä vastaavan Dohassa sijaitsevan UNOCTin ohjelmatoimiston kanssa tiivistä yhteistyötä kansainvälisten ja alueellisten parlamentaaristen järjestöjen kanssa edistääkseen yleissopimukseen liittymistä.

Toimi 1.2.3: Edistetään yleissopimukseen liittymistä alueellisten työpajojen avulla (UNODC)

EU:n ensimmäisessä yleissopimushankkeessa toteutettujen, yleismaailmalliseksi saattamiseen tähtävien toimien kestävyiden parantamiseksi UNODC järjestää neljä (4) virtuaalista alueellista, alueiden välistä ja aluetasoa alemmaa seurantatyöpajaa sellaisten valtioiden poliittisille ja muille päätöksentekijöille, jotka eivät vielä ole yleissopimuksen sopimuspuolia (kolme (3) englanniksi ja yhden (1) ranskaksi).

Virtuaaliset työpajat perustuvat edellisen neuvoston päätöksen nojalla toteutettuihin toimiin kestävyiden varmistamiseksi. Hankkeessa laadittua materiaalia, kuten verkko-opiskelu- ja koulutusoppaita sekä sähköistä tiedotusmateriaalia (saatavilla jo kaikilla kuudella YK:n virallisella kielellä) käytetään tarpeen mukaan ennen työpajoja ja niiden aikana. Työpajoissa käsitellään yleissopimuksen lisäksi synergioita ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyn yleissopimuksen ja sen muutosasiakirjan sekä YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) kanssa. Työpajoihin otetaan tarvittaessa mukaan asiaankuuluvia sidosryhmiä (esim. IAEA). UNODC kannustaa valtioita nimeämään virtuaalisiin työpajoihin parlamentin jäseniä.

Toimi 1.2.4: IAEA:n ja UNODC:n toinen yhteinen seminaari yleissopimuksen yleismaailmalliseksi saattamisen ja CPPNM:n muutoksen edistämiseksi (UNODC)

UNODC järjestää yhdessä IAEA:n kanssa toisen tällaisen tapahtuman 11.–12. marraskuuta 2021 menestyksekkäästi järjestetyn ensimmäisen yhteisen tapahtuman pohjalta. Seminaari pidetään Wienissä Itävallassa.

Toimi 1.2.5: Edistetään yleissopimukseen liittymistä vuoden 2024 kansainvälisen ydinturvakonferenssin yhteydessä järjestettävän korkean tason tapahtuman avulla (UNODC)

IAEA:n kansainvälisen ydinturvakonferenssin yhteydessä vuonna 2020 pidetyn UNODC:n menestyksekkään oheistapahtuman pohjalta UNODC järjestää korkean tason tapahtuman seuraavassa ydinturvakonferenssissa, joka pidetään vuonna 2024 Wienissä Itävallassa. Konferenssi on keskeinen ydinalan tapaaminen, johon kuuluu ministeritason osuus sekä tieteellistä ja teknistä ohjelmaa ja jossa teknisten istuntojen rinnalla käydään näin ollen korkean tason poliittisia keskusteluja. Edelliseen, vuonna 2020 järjestettyyn konferenssiin osallistui yli 57 ministeriä ja yli 2 000 asiantuntijaa yli 130 maasta ja 35 kansainvälisestä järjestöstä.

Toimi 1.2.6: Edistetään yleissopimukseen liittymistä New Yorkissa vietettävän terrorismin vastaisen viikon yhteydessä järjestettävän korkean tason tapahtuman avulla (UNODC)

YK:n terrorisminvastaisen viikon aikana New Yorkissa UNOCT/UNCCT järjestää korkean tason tapahtuman, joka kokoaa yhteen jäsenvaltioita ja terrorismin torjuntaan osallistuvia kansainvälisiä kumppaneita joka toinen vuosi. Tapahtuman odotetaan saavan suurta näkyvyyttä.

Toimi 1.2.7: Oheistapahtuma ihmisoikeuslottuvuudesta yleissopimuksen täytäntöönpanon yhteydessä (UNODC/UNOCT)

UNODC ja UNOCT järjestävät yleissopimuksen ihmisoikeusmääräyksiä käsittelevän oheistapahtuman. Tilaisuuteen kutsutaan puhujiksi muun muassa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien edistämistä ja suojelua terrorismia torjuttaessa käsittelevä erityisraportoija sekä muiden hallitustenvälisten ja kansalaisjärjestöjen edustajia. Tapahtuman pohjana on muun muassa UNODC:n terrorismintorjunnan oikeudellinen koulutusohjelma nro 4, joka käsittelee *ihmisoikeuksia ja rikosoikeudellisia toimia terrorismin torjunnassa*, sekä koulutusohjelma nro 1, jonka aineena on *terrorismin torjunta kansainvälisen oikeuden yhteydessä*.

Lopputulos 2: Edunsaajamaiden rikosoikeusviranomaisten ja muiden asiaankuuluvien kansallisten sidosryhmien parempi kansallinen lainsäädäntö ja paremmat valmiudet tutkinnan, syytetoimien ja lainkäytön aloilla tapauksissa, joissa yleissopimus olisi merkityksellinen.

Tuotos 2.1: Tarjotaan apua lainsäädäntökysymyksissä sitä pyytävälle valtioille

Toimi 2.2.1: Tarjotaan apua lainsäädäntökysymyksissä yleissopimuksen määräysten täytäntöönpanemiseksi ja lainsäädännön soveltamisen mahdollistamiseksi etulinjan virkahenkilöiden, lainvalvontaviranomaisten, syyttäjien ja oikeuslaitoksen toimesta (UNODC)

UNODC tarjoaa apua lainsäädäntökysymyksissä sitä pyytävälle valtioille pyynnöstä ja tarpeen mukaan asiakirjatarkastusten avulla. Se käyttää tässä pohjana seuraavia: UNODC:n ja IAEA:n yhteinen malli ydinterrorismin kriminalisointimääräyksiä varten, UNODC:n laatima ja UNODC:n yleissopimusta käsittelevällä verkkosivustolla oleva itsearviointikysely, UNODC:n keskinäisen oikeusavun ja rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen käsikirja ja UNODC:n keskinäisen oikeusapupyynnön laatijan työkalu, UNODC:n koosteesta yleissopimuksen 2 artiklan kansallisesta täytäntöönpanolainsäädännöstä määritetyt hyvät käytännöt sekä välineet, jotka UNODC:n on määrä laatia tuotoksen 2.3 mukaisesti. UNODC tarjoaa kohderyhmille mahdollisuuden esitellä parlamentin jäsenille ehdotettuja lainsäädäntömuutoksia.

Tuotos 2.2: Parannetaan kansallisten rikosoikeusjärjestelmien valmiuksia yleissopimukseen liittyvien rikosten ehkäisemisen, havaitsemisen, torjunnan ja tutkinnan sekä niitä koskevan syytteenpanon ja ratkaisun antamisen aloilla.

UNODC järjestää viisi (5) kansallista seminaaria oikeusalan koulutuskeskusten alumnille ja kymmenen (10) verkkoseminaaria yleissopimuksen soveltamisen eri näkökohdista. UNODC tukeutuu pitkäaikaiseen ja todistettuun alan asiantuntemukseen, jota on saatu sen CBRN-terrorismin torjuntaohjelman puitteissa YK:n yleiskokouksen UNODC:lle antaman toimeksiannon mukaisesti.

Toimi 2.2.1: Kansalliset seminaarit oikeusalan koulutuskeskuksille (UNODC)

UNODC järjestää viisi (5) seminaaria oikeusalan koulutuskeskuksille sopimusvaltioissa parantaakseen niiden valmiuksia panna yleissopimus tehokkaasti täytäntöön ja lisätäkseen tietoisuutta yleissopimuksesta. Seminaareissa esitellään muun muassa käsikirja yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluviin rikoksiin liittyvistä fiktiivisistä tapauksista sekä muuta UNODC:n laatimaa aineistoa, tuotoksen 2.3 mukaisesti laadittu aineisto mukaan lukien, ja sovelletaan kouluttajien koulutus -menetelmää jatkuvuuden varmistamiseksi.

Toimi 2.2.2: Verkkoseminaarien sarja (UNODC)

UNODC järjestää kymmenen (10) verkkoseminaaria yleissopimuksen erilaisista keskeisistä näkökohdista, kuten lainkäyttövallasta, luovuttamisesta, ihmisoikeuksista ja todistusaineiston säilyttämisestä. Verkkoseminaarit ovat monikielisiä. Mukaan kutsutaan myös muita kansainvälisiä yhteisöjä, kuten IAEA, Interpol, EU:n CBRN-osaamiskeskus ja päätöslauselman 1540 mukainen komitea. Verkkoseminaarien tallenteet asetetaan saataville verkossa jatkuvuuden varmistamiseksi. Kutsuilla pysyviin edustustoihin kannustetaan kansallisia sidosryhmiä, myös parlamenttien jäseniä, osallistumaan.

Tuotos 2.3: Kehitetään, päivitetään, laajennetaan ja/tai erilaistetaan teknisen avun välineitä

Toimi 2.3.1: Yleissopimuksen verkkosivusto (UNODC)

UNODC:n yleissopimusta käsittelevästä verkkosivustosta (unodc.org/icsant) on tullut eri puolilla maailmaa toimivien alan ammattilaisten keskeinen tietolähde. Sivusto sisältää kaikki yleissopimusta koskevat saatavilla olevat resurssit, mukaan lukien sen proseduraalinen historia, liittymisten tilanne, analyttiset artikkelit, kansallisen täytäntöönpanolainsäädännön kokoelma, valmiuksien kehittämisvälineet ja asiaan liittyvä UNODC:n tekninen ja lainsäädäntökysymyksissä antama apu. Sivusto otettiin käyttöön syyskuussa 2021, ja sillä on vierailut yli 10 000 käyttäjää. UNODC aikoo ylläpitää, päivittää säännöllisesti ja täydentää verkkosivustoa kaikilla YK:n virallisilla kielillä (arabia, kiina, englanti, ranska, venäjä ja espanja). Verkkosivustolle tulevat esimerkiksi kaikki kehitetyt uudet välineet, tapahtumaraportit ja täydentävä kansallinen lainsäädäntö, jolla pannaan täytäntöön yleissopimuksen 2 artikla.

Lisäksi verkkosivustolle tulee yleissopimuksen mukaisesti nimettyjen viranomaisten tietokanta (tuotoksen 4.1 mukaisesti).

Toimi 2.3.2: Teknisen avun erityisvälineet (UNODC)

UNODC kehittää ja julkaisee paperiversiona ja sähköisessä muodossa UNODC:n yleissopimuksen verkkosivustolla (unodc.org/icsant) sopimusta käsitteleviä täydentäviä teknisen avun erikoisvälineitä kaikilla kuudella YK:n virallisella kielellä. Aineisto sisältää seuraavat:

- välineistö, joka käsittelee yleissopimuksen eri näkökohtia (esim. lainkäyttövalta, ihmisoikeudet, viranomaisvalvonnan ulkopuolisten aineiden takavarikointi ja turvajärjestelyt sekä kansainvälinen yhteistyö)
- välineistö, joka käsittelee synergioita ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyn yleissopimuksen (CPPNM) ja sen muutoksen kanssa
- välineistö, joka käsittelee synergioita YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) kanssa
- välineistö, joka käsittelee IAEA:n ja UNODC:n yhdessä laatimia rikosoikeudellisia mallimääräyksiä, jotka koskevat yleissopimuksessa sekä CPPNM:ssä ja sen muutoksessa määriteltyjä rikoksia.

Toimi 2.3.3: Video yleissopimuksen proseduraalisesta historiasta ja tärkeimmistä määräyksistä (UNODC)

UNODC tuottaa videon, jossa selitetään yleissopimuksen proseduraalista historiaa ja tärkeimpiä määräyksiä. Videossa tuodaan esiin yleissopimuksen merkitystä useiden sopimusvaltioiden ja muiden sidosryhmien kertomusten avulla ottaen huomioon maantieteellinen tasapaino ja sukupuolten tasapuolinen edustus. Video asetetaan saataville kaikilla kuudella YK:n virallisella kielellä UNODC:n yleissopimusta käsittelevällä verkkosivustolla (unodc.org/icsant).

Lopputulos 3: Tehokkaammat politiikat, käytännöt ja menettelyt, joilla ehkäistään ja havaitaan uhka, että valtioiden ulkopuoliset toimijat, mukaan lukien terroristit, hankkivat, pitävät hallussaan ja/tai käyttävät ydinaineita tai muita radioaktiivisia aineita, ja reagoidaan siihen. Parempi tietämys ja ymmärrys säteily- ja ydinterrorismin ja muun tällaisiin materiaaleihin liittyvän rikollisen toiminnan uhasta.

Tuotos 3.1: Vahvistetaan jäsenvaltioiden valmiuksia estää ja havaita ydinaineiden tai muiden radioaktiivisten aineiden hankinta, hallussapito ja/tai käyttö ja reagoida siihen

UNOCT/UNCCT järjestää neljä (4) alueellista työpajaa ja suunnitteluharjoitusta kehittääkseen jäsenvaltioiden valmiuksia torjua ydinterrorismia Afrikassa, Keski-Aasiassa ja Kaukasiassa sekä Kaakkois- ja Itä-Euroopassa. Alueellisilla seminaareilla ja suunnitteluharjoituksilla parannetaan jäsenvaltioiden valmiuksia havaita, tutkia rikosteknisesti ja hillitä säteily- ja ydinterrorismia sekä reagoida siihen. Tässä yhteydessä käytetään muun muassa räätälöityjä menetelmiä, joilla autetaan kansallisia viranomaisia yleissopimuksen tehokkaassa täytäntöönpanossa ja kansainvälisen yhteistyön tehostamisessa. Tämä osoittaa, miten tärkeää on olla yleissopimuksen sopimuspuolena. Työpajat kannustavat alueellisten johtavien toimijoiden tunnistamiseen ja hyvien käytäntöjen etelä–etelä-vaihtoon. Lisäksi maiden valinta perustuu muun muassa havaintoihin ja päätelmiin, jotka on esitetty *valtiosta riippumattomia toimijoita ja niiden mahdollista CBRNE-aineiden käyttöä koskevassa* UNOCT/UNCCT:n ja Interpolin yhteisessä *globaalissa uhka-arviossa*.

Toimi 3.1.1: Alueelliset seminaarit ja suunnitteluharjoitukset jäsenvaltioiden valmiuksien kehittämiseksi ydinterrorismin torjunnassa (UNOCT)

UNOCT/UNCCT järjestää neljä (4) alueellista seminaaria ja suunnitteluharjoituksia valmiuksien kehittämiseksi seuraavilla aloilla:

Säteily- ja ydinterrorismin torjunta, painotuksena havaitseminen, jotta voidaan kehittää valmiuksia havaitsemisen alalla, painottaen säteily- ja ydinaineiden havaitsemista koskevien hyvien käytäntöjen tunnistamista ja soveltamista tiedotuksen ja sellaisten välineiden avulla, joilla edistetään valmiuksien kehittämistä säteily- ja ydinterrorismin torjumiseksi rajaturvallisuuden osalta.

Säteily- ja ydinterrorismin torjunta, painotuksena rikostekninen tutkinta, jotta voidaan kehittää valmiuksia havaitsemiseen liittyvän rikosteknisen tutkinnan alalla, painottaen rikosteknisen ydinmateriaalitutkimuksen ja viranomaisen välisen koordinoinnin merkitystä säteily- ja ydinterrorismin torjuntavalmiuksien kehittämisen edistämiseksi.

Säteily- ja ydinterrorismin torjunta, painotuksena reagointi ja lieventäminen, jotta voidaan kehittää valmiuksia reagoinnin ja lieventämisen alalla, painottaen kykyä reagoida tehokkaasti, oikea-aikaisesti ja koordinoidusti terroritekoihin, joissa käytetään ydin- tai muuta radioaktiivista materiaalia, olennaisena osana ydinturvakehystä.

Tuotos 3.2: Jäsenvaltioiden tietämys ja ymmärrys säteily- ja ydinterrorismin uhasta paranee

UNOCT/UNCCT järjestää neljä (4) kohdennettua kansallista koulutusta neljälle (4) jäsenvaltiolle säteily- ja ydinterrorismin torjuntavalmiuksien kehittämiseksi. Koulutuksella parannetaan jäsenvaltioiden valmiuksia muun muassa ymmärtää riskejä ja uhkaa, kehittää vastatoimia, harjoitella turvallisuuspoikkeamiin reagoimista sekä tunnistaa ja suojella kriittistä infrastruktuuria ja keskeisiä resursseja. Näissä toimissa UNOCT/UNCCT hyödyntää laajaa kokemusta koulutuskokonaisuudesta, joka on kehitetty ja toteutettu sen maailmanlaajuisessa ohjelmassa joukkotuhoojien käyttävän terrorismin tai kemiallisen, biologisen, säteily- ja ydinterrorismin estämisen ja niihin reagoimisen edistämiseksi. Ohjelmassa on koulutettu yli 1500 virkamenkilöä.

Toimi 3.2.1: Kansallinen koulutus säteily- ja ydinterrorismin torjumiseksi (UNOCT)

UNOCT/UNCCT tekee yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa soveltuvan terrorisminvastaisen koulutuksen määrittämiseksi niiden painopisteiden ja tarpeiden mukaisesti seuraavasti:

Kansallinen koulutus – Säteily- ja ydinuhkien peruskurssi, jonka ansiosta henkilöstö kykenee reagoimaan tehokkaasti säteily- ja ydinuhkaskenaarioon ja joka antaa pelastustyöntekijöille suosituksia, jotta nämä pystyvät työskentelemään mahdollisesti vaarallisia säteily- ja ydinaineita sisältävässä ympäristössä.

Kansallinen koulutus – Säteily- ja ydinuhkien jatkokurssi, jossa käsitellään asiaankuuluvia säteily- ja ydinuhkiin liittyviä aiheita. Kurssi sisältää käytännön demonstraatioita ja harjoituksia. Siinä käsitellään realistisia skenaarioita, joihin kuuluu säteilymateriaalin laittoman kaupan havaitseminen ja kieltäminen, säteily- tai ydinmateriaalin tunnistaminen rikospaikalla sekä säteily- ja ydinvaarojen ja -todistusaineiston tunnistaminen.

Kansallinen koulutus – Säteily- ja ydinuhkien edistyneen tason kurssi, jossa käsitellään yksityiskohtaisemmin säteily- ja ydinuhkia, painottaen erityisesti radiologisia aseita ja omatekoisia ydinräjähdelaitteita.

Kansallinen koulutus – Säteily- ja ydinuhkien vastatoimia koskeva kurssi, jossa esitellään eri viranomaisten välistä lähestymistapaa. Tässä lähestymistavassa keskitytään säteily- ja ydinuhkien vastatoimien kehittämiseen sekä säteily- ja ydinonnettomuuksiin liittyviin yhteisiin vastatoimiin, joita toteuttavat keskeiset kansalliset viranomaiset, kuten lainvalvonta-, tulli- ja turvallisuusviranomaiset, pelastustyöntekijät, tiedustelu-, kansanterveys- ja sääntelyviranomaiset, teollisuus jne.

Kansallinen koulutus – Kriittisen infrastruktuurin suojaamista koskeva kurssi, jossa keskitytään aloihin, joihin voidaan kohdistaa suoria hyökkäyksiä, kuten ydinvoimaloihin, ydintutkimusreaktoreihin, radiolähteitä sisältäviin paikkoihin, liikennesolmukohtiin sekä aloihin, joihin valtiosta riippumattomat toimijat voivat kohdistaa hyökkäyksiä herkkien ja valvottujen teknologioiden hankkimiseksi.

Lopputulos 4: Tehokkaampi kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö, mukaan lukien tietojenvaihto sopimusvaltioiden sisällä ja niiden välillä, kun suunnitellaan ja hyväksytään tehokkaita ja käytännöllisiä toimenpiteitä yleissopimuksen panemiseksi tuloksellisesti täytäntöön.

Tuotos 4.1: Yleissopimuksen mukaisen tietojenvaihdon helpottaminen

YK:n oikeudellinen osasto, joka huolehtii tämän yleissopimuksen mukaisista pääsihteerin tallettajatehtävistä, antoi 3. lokakuuta 2022 UNODC:lle virallisesti tehtäväksi vastaanottaa ja levittää sopimuspuolien 7 artiklan 4 kohdan mukaisesti tekemiä ilmoituksia viranomaisten nimeämisestä ottaen huomioon yleissopimukseen liittyvä UNODC:n toimeksianto, rooli ja asiantuntemus. Kaikki tällaiset ilmoitukset on lähetettävä sähköpostiosoitteeseen unodc-icsant@un.org. Vastaanotetut ilmoitukset julkaistaan UNODC:n ylläpitämällä yleissopimuksen verkkosivustolla, ja kun UNODC on toimittanut ne edelleen oikeudelliselle osastolle, YK:n sopimuskokoelman verkkosivustolla.

Toimi 4.1.1: Kampanja, jolla kannustetaan yleissopimuksen sopimuspuolia nimeämään toimivaltainen viranomainen ja yhteyspiste yleissopimuksen 7 artiklan 4 kohdan mukaisesti (UNODC)

UNODC toteuttaa tiedotustoimia, joiden tarkoituksena on kannustaa yleissopimuksen sopimuspuolina jo olevia valtioita täyttämään 7 artiklan 4 kohdassa asetettu velvoite, jonka mukaan sopimusvaltiot ilmoittavat YK:lle yleissopimukseen liittyvien tietojen lähettämisestä ja vastaanottamisesta vastaavat toimivaltaiset viranomaisensa ja yhteystahonsa. Toimiin kuuluvat kirjeiden lähettäminen asiaankuuluville pysyville edustustoille, joita pyydetään täyttämään 7 artiklan 4 kohdan mukaiset velvoitteensa, kahdenvälisten kokousten järjestäminen sekä esitteiden ja muun tiedotusmateriaalin laatiminen kaikilla kuudella YK:n virallisella kielellä.

Toimi 4.1.2: Yleissopimuksen mukaisten kansallisten toimivaltaisten viranomaisten ja yhteystahojen kokous (UNODC)

UNODC järjestää tällaisten toimivaltaisten viranomaisten ja yhteystahojen ensimmäisen kokouksen Wienissä, Itävallassa, hankkeen kolmantena vuotena. Kokoukseen sisältyy muun muassa mallikoordinoitiharjoitus ja koulutusta siitä, miten toimia tehokkaasti 7 artiklan 4 mukaisena yhteystahona. Kokous on suunnattu kansallisille yhteystahoille ja muille asiaankuuluville kansallisille sidosryhmille.

Toimi 4.1.3: Yleissopimukseen liittyvät virtuaaliset katsaukset UNODC:n olemassa oleville turvallisuus- ja oikeusasioiden verkostoille (UNODC)

UNODC:n eri alueille (esim. Sahelin, Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan sekä Intian valtameren alueelle) perustamien turvallisuus- ja oikeusasioiden yhteyspisteistä koostuvien pitkäaikaisten yhteistyöverkostojen pohjalta UNODC esittää verkossa teknisiä katsauksia ja tekee virtuaalista yhteistyötä näiden verkostojen kanssa kouluttajien kouluttamiseksi. Näiden pitkäaikaisten verkostojen yhteyspisteet tekevät säännöllisesti yhteistyötä analysoimalla operatiivisia haasteita, jakamalla hyviä käytäntöjä näihin haasteisiin vastaamiseksi ja keskustelemalla asiaankuuluvista tapauksista.

Tuotos 4.2: Kohderyhmät hyödyntävät yleissopimukseen liittymisestä ja sen täytäntöönpanosta saatuja parhaita käytäntöjä ja kokemuksia alueellisella tasolla, jotta voidaan parantaa yleissopimuksen tehokasta täytäntöönpanoa ja ydinturvallisuutta

Toimi 4.2.1: Alan toimijoiden muodostamien yhteisöjen kokoukset (UNOCT)

UNOCT/UNCCT järjestää neljä (4) kokousta edistääkseen säteily- ja ydinalan sekä terrorismintorjunnan alan toimijoiden kansallista yhteistyötä tietojen ja tiedustelutietojen jakamisen sekä virastojen välisen koordinoinnin tehostamiseksi. Näihin kokouksiin osallistuu alan toimijoiden yhteisöjä, joihin kuuluu muun muassa terrorismintorjunnasta vastaavien virastojen, tullin, pelastustyöntekijöiden, tiedusteluviranomaisten, oikeuslaitoksen, lainvalvontaviranomaisten, päätöksentekaelinten, kansanterveysviranomaisten ja ydinalan sääntelyviranomaisten edustajia. Alan toimijoiden yhteisöt voivat näissä kokouksissa eritellä tietojenvaihtoon, tiedustelutiedon jakamiseen ja kansainväliseen yhteistyöhön liittyviä puutteita, haasteita ja saatuja kokemuksia sekä jakaa parhaita käytäntöjä. Nämä yhteisöt edistävät yleissopimuksen tehokkaan täytäntöönpanon ja ydinturvallisuuden kannalta merkityksellisten sidosryhmien yhteistyötä ja koordinointia ja hyödyntävät UNOCTin Connect & Learn -alustaa. Tämä lokakuussa 2021 käyttöön otettu innovatiivinen verkossa toimiva valmiuksien kehittämisväline kokoaa yhteen jäsenvaltiot, yksityissektorin, tiedeyhteisön, ajatushautomot, tutkimuslaitokset ja kansalaisyhteiskunnan, jotta voidaan vahvistaa henkilökohtaisen teknisen avun toimittamista. Alusta on ainutlaatuinen virtuaalinen väline, jolla poistetaan esimerkiksi kustannusseikkojen, välimatkojen ja pandemiarajoitusten kaltaisia esteitä asettamalla terrorismintorjuntaan ja väkivaltaisten ääriliikkeiden ehkäisyyn ja torjuntaan liittyviä resursseja kaikkien sidosryhmien ja toimijoiden saataville milloin ja missä tahansa.